

УЧБОВА ПРОГРАМА ЯК МОДЕЛЬ ВИКЛАДАЦЬКОГО ДОСВІДУ В ПЛАНУВАННІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Ажиппо О.Ю., Дорофєєва Т.І.

Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди

Учбова програма є основою планування учбового процесу в якому відповідно до вимог до особистості майбутнього спеціаліста визначений зміст навчання і найдоцільніші способи

організації його засвоєння учнями. Приведене визначення поняття учбової програми відповідає практичному уявленню, що склалося в педагогічній діяльності, але воно недостатньо повно розкриває істотність і педагогічне значення програми і, що особливо важливе, не показує шляхів її вдосконалення.

Учбова програма — це деякий скорочений і згорнутий спосіб фіксації досягнутого людством досвід, що призначений для передачі в ході навчання і виховання. Програма як би орієнтує на те, що треба робити для досягнення успіху в підготовці спеціаліста. Іншими словами в учбовій програмі зберігається в певному вигляді (або формі) як загальнолюдський досвід, так і досвід навчання і виховання, тобто педагогічний досвід.

Сьогодні можна сказати що цей досвід зберігається безумовно — у вигляді інформації, тобто різних відомостей, даних, описів, які повинен засвоїти майбутній спеціаліст, а також відомостей і даних про те, як цей досвід передати в ході навчання.

Таким чином, учбова програма — це модель викладацького досвіду діяльності, де зберігається не сам досвід, а лише його опис. Тому можна стверджувати, що сам досвід — це оригінал, а програма — його відображення певним методом — інформаційним моделюванням. Такі відображення, як відомо, називають моделями. От чому будь-яка програма — це інформаційна модель цілком певного досвіду людської продуктивної і педагогічної діяльності. Модель ця не повна і не докладна, а укрупнена, ескізна частина, в якій основні види діяльності, що вивчаються, лише названі, але їх зміст не розкритий.

Отже, в програмі окрім спеціального досвіду, якому навчають, повинен моделюватися ще і сам процес навчання, тобто ще і певний педагогічний досвід. Звідси стає зрозумілим, що програма — це далеко не проста модель людського досвіду, а надзвичайно складна, комплексна, поєднуючи в собі істотно різні види цього досвіду. При цьому дуже важливо, що в цій моделі завжди також відображається відомий педагогічний досвід, і цей факт є головним для розуміння сутності учбової програми.

У педагогічній науці давно встановлено, що якість процесу навчання залежить від сукупності цілого ряду факторів, умов і взаємодій, в яких він здійснюється. Ця сукупність факторів, умов і взаємодій називаються педагогічною системою, а явища, що відбуваються в системі, — педагогічним процесом. Саме властивостями і особли-

востями педагогічної системи, в якій здійснюється процес навчання і виховання, можна пояснити будь-які успіхи і невдачі освітньої і виховної роботи, як окремих викладачів, так і учбових закладів в цілому.

Звідси в програмі як моделі загальнолюдського педагогічного досвіду завжди моделюється якась певна педагогічна система. Цей факт має визначаюче значення, як для побудови програми навчання, так і для її вдосконалення.

Якщо програма — модель педагогічної системи, то її досконалість залежить від педагогічної системи, яка в ній змодельована. Питання ж про досконалі і недосконалі педагогічні системи в сучасній педагогіці вже розроблені досить детально. Єдиний недолік моделювання педагогічної системи у вигляді учбової програми — це ескізність, неповність розкриття моделі, яка допускає неоднозначність реалізації моделі на практиці. Однозначною, тобто цілком певною моделлю педагогічної системи, як нами вже підкреслювалося вище, може бути тільки підручник або навчальна програма для технічних засобів навчання.

Список літератури

1. *Беспалько В.П. и др.* Системно-методическое обеспечение учебно-воспитательного процесса подготовки специалиста: Учебно-методическое пособие. М. Высшая школа 1989.
2. *Гесин С.И.* Основы педагогики. М. Просвещение 1995.
3. *Козленкова Н.В.* Управление обучением с помощью ЭВМ. Учебное пособие. М. МСХА 1993.
4. *Козленкова Н.В.* Автоматизированные обучающие системы учебное пособие. М. МСХА 1990.
5. *Новиков В.А. Свиридов А.П.* Дидактическая эффективность обучения с применением автоматизированных обучающих систем. М. НИИ ВШ. 1985.
6. *Чошанов М.А.* Гибкая технология проблемно-модульного обучения: Методическое пособие.- М. Народное образование 1996.